FAIRTRADE
ČESKO a SLOVENSKO

ČO JE FAIRTRADE

Fairtrade je certifikácia tovaru, ktorá poskytuje pestovateľom, zamestnancom a remeselníkom z krajín Afriky, Ázie a Latinskej Ameriky možnosť uživiť sa vlastnou prácou pri dôstojných podmienkach. Výrobcovia v rámci systému Fairtrade dostávajú za svoju prácu výkupnú cenu, ktorá zodpovedá nákladom na pestovanie či výrobu a zároveň umožňuje dôstojné živobytie. Fairtrade znamená spravodlivejšie obchodné podmienky, dodržiavanie ľudských a pracovných práv a šetrnosť k životnému prostrediu. Medzi základné princípy Fairtrade patria:

- výkupná cena zodpovedajúca nákladom udržateľnej produkcie a dôstojného živobytia
- dlhodobé obchodné vzťahy
- dodržiavanie dohôd Medzinárodnej organizácie práce (ILO)
- zákaz nútenej a detskej práce
- dlhodobo udržateľný rozvoj miestnych komunít
- kontrolované využívanie pesticídov a ďalšej poľnohospodárskej chémie
- zákaz využívania geneticky modifikovaných plodín
- šetrnejší prístup k využívaniu prírodných zdrojov

FAIRTRADOVÉ VÝROBKY A CERTIFIKÁCIA

Fairtradové suroviny pestujú predovšetkým drobní pestovatelia v tzv. rozvojových krajinách. Ide o kávu, čaj, trstinový cukor, kakao, banány, ryžu a iné obilniny, korenie alebo tiež bavlnu či rezané kvety. Spotrebiteľ spozná fairtradový výrobok podľa certifikačnej známky FAIRTRADE® na obale. V špecializovaných fairtradových obchodoch možno kúpiť aj výrobky (predovšetkým remeselný a textilný tovar), ktorý certifikačnú známku nemá. Také výrobky pochádzajú od členov Svetovej fairtradovej organizácie (WFTO), historicky staršej súčasti konceptu spravodlivého obchodu (fair trade).

CERTIFIKÁCIA POD LUPOU

Štandardy certifikácie Fairtrade stanovuje medzinárodná organizácia Fairtrade International. Štandardy sa delia na všeobecné štandardy (základné zásady) a štandardy pre jednotlivé produkty. Zároveň tiež rozlišujeme štandardy pre družstvá malých producentov a pre nájomnú prácu. Zhodu so štandardmi Fairtrade International osvedčuje nezávislá certifikačná spoločnosť FLO-CERT, ktorá v spolupráci s inšpektormi a audítormi na celom svete vykonáva kontroly dodržiavania štandardov a realizuje pravidelné audity. Do finálneho spracovania a zabalenia produktu musia byť všetci účastníci obchodného reťazca certifikovaní vo FLO-CERT, či už ide o producentské družstvá, dovozcov surovín, alebo spracovateľov a baliarne. Spotrebiteľ tak má istotu, že výrobok skutočne

Fairtrade Česko a Slovensko | Botičská 1936/4, Praha 2
www.fairtrade-slovensko.sk

supported by
Visegrad Fund

napĺňa požadované fairtradové štandardy. Spoločnosť, pod ktorej značkou sa fairtradový produkt predáva, už nemusí mať certifikáciu Fairtrade, musí však mať licenciu na používanie známky FAIRTRADE® na obale. Za tú sa platí licenčný poplatok podobne ako pri bio certifikácii. Licenciu poskytuje organizácia Fairtrade International, ktorú u nás zastupuje Fairtrade Česko a Slovensko (www.fairtrade-cesko.cz).

Certifikácia Fairtrade znamená pre pestovateľov, že za svoje plodiny dostanú takú výkupnú cenu, ktorá pokryje ich výrobné náklady, a zároveň im umožní dôstojný život. Minimálna výkupná cena pre pestovateľov predstavuje záchytnú sieť, ktorá ich chráni proti poklesu výkupných cien na trhu. Garantovaná minimálna výkupná cena je stanovená pre každý produkt, napríklad pri pranej káve Arabica je od apríla 2011 vo výške 1,40 dolára za libru (t. j. 0,454 kg). V prípade organickej produkcie sa pripláca 0,30 dolára za libru produkcie. Ak je cena na svetovom trhu vyššia, dostáva pestovateľ trhovú cenu. K výkupnej cene získava družstvo navyše fairtradový príplatok vo výške 0,20 dolára za libru kávy. Členovia družstva demokraticky rozhodujú o použití týchto dodatočných finančných prostriedkov v prospech celej komunity — napríklad stavba studne, školy, zaistenie lekárskej starostlivosti alebo poskytnutie študijných štipendií pre deti.

Ženy tvoria až 43 % pracovnej sily v poľnohospodárstve v rozvojových krajinách. Majú pritom minimálny prístup k pôde, informáciám, technickým pomôckam. Organizácia pre výživu a poľnohospodárstvo pri OSN odhaduje, že rovnaké príležitosti pre ženy v poľnohospodárstve môžu znížiť počet ľudí trpiacich podvýživou o 100 – 150 miliónov a zároveň môžu prispieť k zvýšeniu poľnohospodárskej produkcie v krajinách globálneho Juhu o 2,5 – 4 %.

HISTÓRIA V JEDNOM ODSEKU

Férový obchod s producentmi z tzv. rozvojových krajín sa začal rozvíjať už na konci 40. rokov 20. storočia. Potraviny sa začali férovo obchodovať v 70. rokoch. V roku 1989 bola založená Svetová fairtradová organizácia WFTO (World Fair Trade Organisation). V roku 1997 vznikla organizácia Fairtrade International, ktorá vypracovala fairtradové štandardy, a v roku 2002 spustila jednotnú certifikačnú známku FAIRTRADE®. V Českej republike dosiahol fair trade výraznejší rozvoj po roku 2004. Odvtedy trh s fairtradovými produktmi rastie a v súčasnosti je na trhu vyše 500 rôznych certifikovaných produktov.

PÍSANIE FAIRTRADE A FAIR TRADE

Je rozdiel medzi Fairtrade a fair trade – „fair trade“ znamená myšlienku (hnutie, koncept) všeobecne, „Fairtrade“ však znamená systém pravidiel organizácie Fairtrade International. Ak máme na mysli certifikačnú známku, píšeme FAIRTRADE®.

Fairtrade Česko a Slovensko | Botičská 1936/4, Praha 2
www.fairtrade-slovensko.sk

supported by
Visegrad Fund